Prof. zw. dr hab. Krzysztof Marecki
Szkoła Główna Handlowa
Kolegium Zarządzania i Finansów

Warszawa 31 grudnia 2018 r.

Recenzja

pracy doktorskiej magistra Tomasza Pawła Tyca

pt. Model wielopoziomowego systemu zarządzania śródlądowym transportem wodnym

Recenzję wykonano w związku z pismem z dnia 6.11.2018 r. Pani Dziekan Wydziału Inżynierii Zarządzania Politechniki Poznańskiej.

1. Wybór tematu i zakres prezentacji

W pracy podjęta została bardzo ważna z punktu widzenia gospodarczego kraju, złożona i dotąd niewystarczająco zbadana problematyka wielopoziomowego zarządzania śródlądowym transportem wodnym. Obszar badań polskiego i europejskiego rynku usług realizowanych śródlądowym transportem wodnym, który posłużył do przygotowania pracy mgr Tomasza Pawła Tyca, znajduje się na etapie zmian i poszukiwań proefektywnościowych kierunków rozwoju. Istnieje zatem zapotrzebowanie na gruntowną ocenę jego stanu oraz znajomości kształtowania tego rodzaju rynków w państwach Europy Zachodniej i płynących stąd doświadczeń do wykorzystania w celu budowy proefektywnościowej i proekologicznej struktury oraz zarządzania nią w Polsce. Wymaga to również spełnienia określonych warunków, aby polscy operatorzy śródlądowego transportu wodnego byli na rynku konkurencyjni.

Polski rynek śródlądowego transportu wodnego charakteryzują:

- brak uporządkowania odpowiedzialności i kompetencji za infrastrukturę,
- brak właściwego wsparcia finansowego,
- sezonowość,
- mało elastyczne zasady działania,
- nienajlepsza kondycja ekonomiczna.

Każdą zatem dojrzałą próbę zmierzającą do racjonalizacji działań polskich operatorów na rynku śródlądowego transportu wodnego poprzez stworzenie racjonalnych zasad wielopoziomowego zarządzania opartego na określonych kryteriach należy uznać za nowatorską z punktu widzenia teoretycznego i bardzo celową z punktu widzenia praktyki gospodarczej. Dlatego z uznaniem należy się odnieść do przyjętego przez Pana mgr Tomasza Pawła Tyca przedmiotu rozprawy, którym jest rynek usług śródlądowego transportu wodnego w Polsce. Zakres badawczy publikacji obejmuje problematykę ze sfery zarządzania, ekonomii, ekonomiki transportu i organizacyjnoprawną śródlądowego transportu wodnego. Wybór tematu będącego przedmiotem badanej pracy oraz jej zakres badawczy jest bardzo ambitny, trudny i całkowicie trafny.

2. Teza badawcza i cel pracy

Autor opiniowanej pracy sformułował trzy hipotezy robocze i na ich podstawie główną hipotezę rozprawy, iż możliwość rozwoju systemu zarządzania sektorem śródlądowego transportu wodnego w krajach unijnych oraz w Polsce wymaga wielopoziomowej koordynacji instrumentów wdrożeniowych ze strony krajów członkowskich UE oraz Unii Europejskiej. Zdaniem recenzenta wszystkie trzy hipotezy robocze, jak i główna hipoteza rozprawy, zostały poprawnie sformułowane i konsekwentnie w pracy udowodnione.

Celem rozważań prowadzonych w pracy, w oparciu o analizę polskiego rynku śródlądowego transportu wodnego oraz doświadczenia wynikające z badań struktury tego rodzaju rynku UE, jest próba budowy wielopoziomowego modelu systemu zarządzania sektorem śródlądowego transportu wodnego. Dotyczy to zarówno identyfikacji poszczególnych elementów (podmiotów, funkcji, relacji) wymienionego systemu, jak również wykorzystania na poziomie UE oraz krajowym mechanizmów wdrożeniowych.

3. Ogólna charakterystyka monografii

Praca doktorska przygotowana przez mgr Tomasza Pawła Tyca składa się ze wstępu, ośmiu rozdziałów i zakończenia.

We **Wstępie** przedstawiono: uzasadnienie podjętego tematu, tezy pracy, cel pracy, zidentyfikowano lukę badawczą, a także przedstawiono w skondensowany sposób zawartość poszczególnych rozdziałów.

Rozdział pierwszy „Śródlądowy transport wodny w świetle literatury” poświęcony jest specyfice sektora śródlądowego transportu wodnego z uwzględnieniem struktury oraz cech specyficznych tej gałęzi. Dokonano porównania z innymi gałęziami transportu lądowego i zdefiniowano system zarządzania analizowanego sektora. Problematyka ta została bardzo precyzyjnie i rzetelnie przygotowana w oparciu o bogatą literaturę krajową i zagraniczną.

Rozdziały drugi „Sektor śródlądowego transportu wodnego na poziomie Unii Europejskiej” i trzeci „Sektor śródlądowego transportu wodnego na poziomie krajowym” – prezentują wnikliwą analizę liczbową poprawnie przeprowadzoną na obu poziomach.

Ponadto w rozdziałach omówiono główne szlaki wodne, charakterystykę obsługiwanych ładunków oraz podstawowych interesariuszy systemu zarządzania sektorem śródlądowego transportu wodnego. Badania te mają bardzo szeroki i wielopłaszczyznowy charakter, są przeprowadzone z dużą konsekwencją oraz umiejętnym wykorzystaniem technik i metod badawczych.

Rozdział czwarty „Sektor śródlądowego transportu wodnego na poziomie przedsiębiorstwa" zawiera interesującą analizę statystyczną sektora na poziomie krajowym i unijnym oraz efekty polityk wdrożeniowych realizowanych przez przedsiębiorstwa. Bardzo ciekawe są rezultaty przeprowadzonej przez Autora ankiety w przedsiębiorstwach oraz wyniki czterech studiów przypadków prowadzonej polityki rozwojowej na przykładzie średnich i dużych przedsiębiorstw sektora w Polsce i za granicą. Przeprowadzone badania wykonano profesjonalnie i w pełni poprawnie z punktu widzenia metodycznego. Wskazuje to na dobrze opanowany przez Autora warsztat badawczy pozwalający Mu na analizę skomplikowanych zagadnień oraz znaczną wiedzę w zakresie analizowanej problematyki.

Rozdział piąty „Metodyka badań" jest najkrótszy, bo zaledwie trzystronicowy. Rozdział poświęcono scharakteryzowaniu zastosowanej metodologii i metod badawczych dysertacji. Trudno jednak wymagać, aby tego rodzaju rozdział był obszerny. Istota w tym przypadku polega na ocenie, czy zastosowane metody są nowoczesne i najbardziej odpowiednie do przedmiotu badań. Otóż zarówno w jednym, jak i w drugi przypadku należy odnieść się z dużym uznaniem do wiedzy Autora oraz bardzo logicznego i poprawnego zastosowania przyjętych metod badawczych (niekiedy adaptowanych z innych dziedzin) w analizie przeprowadzonych w dysertacji badań.

Rozdziały szósty „Analiza systemu zarządzania sektorem śródlądowego transportu wodnego na poziomie unijnym" i siódmy „Analiza systemu zarządzania sektorem śródlądowego transportu wodnego na poziomie krajowym" – oba recenzowane rozdziały zawierają problematykę bardzo zbliżoną. Przedstawiają bowiem systemy zarządzania śródlądowym transportem wodnym odpowiednio na poziomie unijnym i krajowym. W przygotowanej analizie systemów Autor ujmuje podmioty (w tym również podstawowych interesariuszy), jak i mechanizmy wdrożeniowe (np. politykę ekonomiczną), a także ocenę skuteczności ww. systemów zarządzania w oparciu o zdefiniowane przez siebie mierniki. Dobór elementów do analizy, zastosowane metody oraz zakres i sposób przeprowadzonej analizy są w pełni profesjonalne.

W **rozdziale ósmym „Model wielopoziomowego systemu zarzadzania sektorem transportu wodno-śródlądowego"** Autor prezentuje wielopoziomowy model systemu zarządzania sektorem śródlądowego transportu wodnego z uwzględnieniem wszystkich podmiotów gospodarczych. Definiuje podstawowe funkcje systemu, a mianowicie: zarządzania, informacyjną oraz wdrożeniową. Uwzględnia ponadto opis wszystkich podsystemów tworzących sektor śródlądowego transportu wodnego. Na pozytywne podkreślenie zasługuje, że w zakresie mechanizmów wdrożeniowych określono zestaw rozwiązań, które charakteryzują się wysokim potencjałem do zwiększania skuteczności całego systemu, oraz wskazano ponadto potencjalne obszary dalszych badań i rozważań naukowych. Przedstawiony system ma charakter otwarty, określa bowiem wzajemne związki i współzależności z otoczeniem, i jest układem środków technicznych, technologicznych, organizacyjnych, finansowych oraz ludzkich. Jest zaprezentowany w formie opisowo-graficznej. Dogłębnie przemyślane i w sposób wysoce profesjonalny przeprowadzone metodyczne postępowanie Autora w rozdziale szóstym wyczerpuje zakres objęty tematem.

Podsumowanie zawiera wnioski z przeprowadzonych badań oraz ich poprawną konfrontację z hipotezą i celem pracy.

4. Ocena formalna

Dysertacja mgr Tomasza Pawła Tyca składa się z dwóch części: podstawowej i dodatkowej – w sposób istotny dokumentującej i pogłębiającej merytoryczne rozważania zawarte w części podstawowej. Monografia w sumie obejmuje 405 stron, w tym zawiera 56 wykresów, 19 rysunków, 95 tabel. Stanowi więc obszerne opracowanie, którego wykonanie wymagało od Autora bardzo dużego nakładu pracy.

Część podstawowa dysertacji obejmuje 224 stron, w tym 18 rysunków, 45 tabel. Jest zatem publikacją zwartą. Układ pracy jest logiczny, proporcje między poszczególnymi rozdziałami są stosowne do wagi i zakresu zagadnień w nich omawianych. Monografię czyta się dobrze i jest w zasadzie napisana poprawnym językiem.

Autor prezentuje bardzo dużą znajomość literatury. W dysertacji pozycje bibliograficzne stanowią 227, w tym obcojęzyczne 79, oraz w części podstawowej zamieszcza 443 cytowania. Liczba cytowań z jednej strony wskazuje na duże oczytanie Autora oraz bardzo swobodne posługiwanie się literaturą (w tym obcojęzyczną), z drugiej strony osłabia samodzielność w formułowaniu własnych przemyśleń i wniosków. Korzystniejsze byłoby odwrócenie proporcji – tzn. w większym zakresie prezentowanie własnych poglądów (również w oparciu o przestudiowaną literaturę) i tylko w uzasadnionych przypadkach posługiwanie się cytatami. Na podkreślenie zasługuje również staranny dobór pozycji bibliograficznych do podjętego przedmiotu badań.

Przed ewentualnym opublikowaniem dysertacji proponowałbym rozważenie likwidacji trzystronicowego rozdziału (piątego – Metodyka badań), a zagadnień w nim zawartych przeniesienia do Wstępu. Wydaje się również zasadne, dla poprawności konstrukcji książki, z uwagi na dużą zbieżność omawianych zagadnień, połączenie w jeden rozdział treści zawartych w rozdziałach drugim i trzecim oraz szóstym i siódmym.

5. Ocena merytoryczna

Praca wskazuje na dużą wiedzę Autora i umiejętność rozwiązywania złożonych problemów. Dysertacja opracowana przez mgra Tomasza Pawła Tyca ma dużą wartość poznawczą i wzbogaca teorię śródlądowego transportu wodnego o nowe ciekawe spojrzenie na koncepcję wielopoziomowego modelu zarządzania śródlądowym transportem wodny w Polsce w ścisłym związku i współzależności ze strukturami państw unijnych. Pracę charakteryzuje bardzo staranne udokumentowanie każdego badanego zagadnienia. Cała dysertacja jest napisana na bardzo wysokim poziomie i mimo rozległych rozważań ma charakter skondensowany.

Merytoryczna wartość pracy wzbogacająca teorię o śródlądowym transporcie wodnym wyraża się przede wszystkim w:

- zebraniu i usystematyzowaniu wiedzy na temat uwarunkowań rozwoju rynku usług śródlądowego transportu wodnego,
- ciekawym syntetycznym ujęciu badanych zagadnień w tabelach oraz sformułowaniu własnych definicji,
- udowodnieniu związków i wzajemnych zależności (oddziaływania) między krajowymi, regionalnymi a unijnymi strukturami śródlądowego transportu wodnego,
- pogłębionej i przeprowadzonej na wysokim poziomie analizie funkcjonowania krajowego i unijnego śródlądowego transportu wodnego w skali i zakresie nieznanym w krajowej literaturze przedmiotu,
- przeniesieniu na grunt polski doświadczeń z zakresu funkcjonowania i organizacji struktur unijnego śródlądowego transportu wodnego.

Duża wartość teoretyczna i utylitarna dysertacji mgr Tomasza Pawła Tyca jest bezsporna. Publikacja ujawnia szereg niesprawdzonych do tej pory związków oraz zależności w zakresie problemów rozwoju śródlądowego transportu wodnego. Niewątpliwie jest więc wielce interesującym wzbogaceniem teorii o śródlądowym transporcie wodnym. Utylitarna wartość pracy jest również wysoka, ponieważ może ona wyznaczać (oparte o zasady naukowe) kierunki działań na polskim rynku śródlądowego transportu wodnego.

6. Wniosek końcowy

Recenzowana dysertacja spełnia wymagania stawiane rozprawom doktorskim. **Biorąc pod uwagę jej wysokie walory poznawcze, proponuję dopuścić Autora do publicznej obrony pracy.**

